

Deres referanse:

Vår referanse:
201712019-3 008

Sted, Dato
Ski, 17.10.2017

HØRINGSSVAR FRA ØST POLITIDISTRIKT

Øst politidistrikt avgir med dette høringssvar på NOU 2017:9 "Politi og bevæpning". Flere av forslagene fra bevæpningsutvalget kan sees i sammenheng. Vi har valgt å besvare utvalgets forslag i den rekkefølge de er presentert i utvalgsrapporten.

Vi støtter i hovedsak forslagene fra bevæpningsutvalget, men med noen kommentarer. Hva gjelder bevæpning på Gardermoen så er vi uenig med utvalget og argumenterer for vårt syn i dette høringssvaret.

Verdiene i den norske polititradisjonen og prinsippene for politiets makt- og våpenbruk.

"Utvalget ønsker å bevare kjernen i den tilbakeholdne polititradisjonen. Legitimitet, tillit og befolkningens aksept beror på begrensning av maktbruk".

Norsk politi har gode erfaringer med den tilbakeholdne polititradisjonen som utvalget viser til, og nyter høy tillit i befolkningen. De senere årene kan fokus på effektivitet, responstid og handlekraft ha utfordret den dialogbaserte tilnærmingen i oppdragsløsningen. Patruljene opplever jevnlig tidspress fordi antallet oppdrag overstiger kapasiteten til å håndtere dem. Den tilbakeholdne tradisjonen er mer tidkrevende enn rask og resolutt inngripen fra politiets side.

Antallet tilgjengelige patruljer og tid til disposisjon per oppdrag, har innvirkning på hvordan politiet løser oppdragene. Politiets tilbakeholdne tradisjon er effektiv, fordi oppdragene fortrinnsvis løses uten at situasjonen eskaleres, eller noen blir skadet.

Akutte hasteoppdrag og skarpe hendelser utgjør en liten del av politiets portefølje. De får større oppmerksomhet enn hverdagsoppgavene, og dette kan gi et feilaktig inntrykk av politihverdagen. Oppmerksomheten rundt hasteoppdrag og skarpe hendelser, kan svekke oppslutningen om den tilbakeholdne polititradisjonen.

Konklusjon

Vi støtter utvalgets redegjørelse av betydningen av de grunnleggende verdiene og prinsippene for politiets rolle. Dette er et grunnleggende og viktig utgangspunkt for debatten om bruk av makt og maktmidler.

Fortsatt ubevæpnet politi

Utvalget foreslår at politiet fortsatt skal være ubevæpnet og Øst politidistrikt støtter dette med unntak av bevæpning på Gardermoen. Vi ønsker likevel å kommentere noen av argumentene *for* og *mot* permanent bevæpning.

Ordningen med framskutt lagring fungerer godt

Dagens ordning med framskutt lagring fungerer godt og gir politiet rask tilgang til skytevåpen. Mannskapene kan få ordre om bevæpning, eller bevæpne seg selv i hastetilfeller. Tidligere ble våpnene oppbevart på politistasjonen. Ved behov måtte politiet kjøre inn til stasjonen, låse ut våpnene og deretter kjøre til selve oppdraget. Da politiet fikk ordningen med framskutt lagring, ble responsevnen vesentlig forbedret.

Gode meldingsmottak og risikovurderinger

Etableringen av operasjonssentraler med faste operasjonsledere og faste operatører, har forbedret kvaliteten på mottak av meldinger og vurdering av oppdrag. Operasjonssentralene gir viktig støtte til de operative mannskapene. Behov for bevæpning vurderes på bakgrunn av bedre informasjon enn tidligere. Politiet har blitt bedre på etterretning, og utviklingen fortsetter som en del av reformen.. Etterretningsrutiner, kompetanse og dataverktøy er videreutviklet og gir supplerende informasjon og beslutningsstøtte til politiet. I samme periode har vi fått faste innsatsledere. Dette har også forbedret kvaliteten i måten oppdragene løses på, med bedre vurderinger av både oppdrag og risiko.

Ved revisjon av våpeninstruksen ble operasjonslederne gitt kompetanse til å beordre bevæpning. Tidsbruken for bevæpningsordrer er redusert, men vi registrerer at antallet bevæpningsordrer fortsetter å øke. Om dette skyldes endringen i beslutningskompetanse eller andre forhold, vet vi ikke. Øst politidistrikt anbefaler at de bakenforliggende årsakene kartlegges. Vi må unngå at bevæpningsordrer gis uten reelle vurderinger i forkant.

I noen tilfeller må politiet løse oppdrag et godt stykke unna patruljebilen. Hundesøk i terreng eller oppdrag som krever bruk av båt mv., kan være slike eksempler. Dersom det er grunnlag for å mistenke alvorlig voldsbruk på oppdraget, vil politiet få ordre om bevæpning. Det kan tenkes situasjoner hvor behovet oppstår brått og uventet, og at man både er langt unna patruljebil og mulighet for bistand fra andre politienheter. Det kan være formålstjenlig at man åpner opp for å ta med våpen på oppdrag av denne typen.

Politiet har fått mye nytt materiell og nye maktmidler i perioden. Deler av utviklingen handler blant annet om ny og rimeligere teknologi som politiet har valgt å ta i bruk. Etter NOKAS-hendelsene i 2004 fikk eksempelvis politiet utstyr som:

1. *Personlig verneutstyr TTV*, som ga bedre beskyttelse og egensikkerhet enn tidligere. I motsetning til situasjonen før 2004, bruker nå alle operative mannskaper vernevest i tjenesten. Vernutstyret reduserer risikoen for å bli alvorlig skadet av skudd, og gir også noe beskyttelse mot kniv.
2. *Skuddbeskyttede kjøretøy* som gir politiet mulighet for å operere raskere, sikrere og mer effektivt i skarpe og livsfarlige situasjoner. Politiets sikkerhet og evnen til rask respons ble vesentlig forbedret.
3. *Teleskopbatong* som var lengre og tyngre enn gummibatongen, og et mer anvendelig maktmiddel. Den nye batongen gir mulighet for å holde en farlig person på lenger avstand enn gummibatongen.
4. *Pepperspray* i små pepperspraybeholdere som del av politiutrustningen. Den ga politiet et nytt maktmiddel som var mer effektivt enn CS-gass og lettere tilgjengelig. Pepperspraya bidro til at politiet kunne løse oppdrag på større avstand, men den har sine begrensninger. Det kan være vanskelig å treffe riktig og det er ikke alle som blir satt ut av spill etter å ha blitt sprayet.
5. *Lette skuddbeskyttende skjold*, som bidro til økt mobilitet, lav responstid og økt sikkerhet for politiet. De gamle skjoldene var tunge og reduserte bevegelsesevnen.

Etter vår vurdering har dette vært en riktig utvikling. Samtidig må vi unngå at fokuset på materiell og teknologi erstatter den dialogbaserte oppdragsløsningen i politiet.

Det kan også være verdt å nevne utviklingen i politiets taktikk. Tidligere hadde politiet en avventende holdning i akutte og skarpe oppdrag. Etter flere skoleskytinger endret dette seg til "*skyting-pågå*" konseptet. Endringen bestod i at politiet skulle rykke inn i situasjonen umiddelbart, for å uskadeliggjøre en aktiv skytter. I 2014 ble konseptet videreutviklet til akutt samhandling nødetatene i mellom, også i andre skarpe hendelser. POD og Utdanningsdirektoratet ga ut kriseveiledere til kommuner og skoler. Den samme målgruppen fikk flere steder opplæring i krisehåndtering fra politiet og fylkesmennene.

Utvalget viser til at alvorlig voldskriminalitet har gått ned i de fleste europeiske land. Det er derfor ingen sammenheng mellom kriminalitetsutviklingen, og veksten i bevæpningsordrer. Skulle kriminalitet og antallet væpnede oppdrag korrelert, skulle det vært færre og ikke flere bevæpnede oppdrag.

Utvalget har kommentert terror som en drivende faktor i debatten om bevæpning av politiet. Utvalget viser til at det ikke har funnet sted hendelser hvor bevæpnet politi har forhindret terrorhandlinger. Terrorens særpreg er imidlertid overraskelse, noe som er avgjørende for at terroristen skal lykkes. Flere terroraksjoner i Europa er blitt gjennomført uten at politiet har kunnet stoppet terroristene på forhånd. Øst politidistrikt mener at det i spørsmålet om bevæpning må skadebegrensning være det sentrale temaet, ikke om bevæpning kan forhindre terror eller ei.

Terroren har endret særpreg, fra angrep mot myndigheter og symbolmål, til angrep på tilfeldige mennesker, hvor som helst. Dette har bidratt til et sterkere fokus på, og en større frykt for terror i samfunnet. Selv om det er lav statistisk sannsynlighet for å bli utsatt for terror, så er PST bekymret. Det har aldri vært høyere sannsynlighet for terror på norsk jord, og det er antatt "sannsynlig" med et anslag i 2017. Modus viser at terroristene søker symbolmål, trafikkknutepunkter eller steder med mange mennesker. I Norge gjelder dette stort sett for Oslo og våre største byer. Der er også politidekningen størst. Flyplassene ligger gjerne langt unna nærmeste by eller politistasjon.

Kritikken av politiets respons har ikke vært knyttet til bevæpning, men tidsbruk. Responstiden påvirkes av bemanning, lange avstander og geografi. Et hovedsakelig bilpatroljerende politi, vil mange steder kunne respondere raskt også overfor terrorister.

Vårt ståsted om et fortsatt ubevæpnet politi er ikke begrunnet i frykten for svekket tillit. Tilliten var høy gjennom 14 måneder med midlertidig bevæpning. Våre mannskaper er profesjonelle, og det er stor oppslutning om de verdier og grunnprinsipper som definerer politirollen.

Debatten om bevæpning har vært krevende, med tendenser til polarisering innad i politiet. Et ensidig fokus på ulempene ved bevæpning, kan medføre at tilhengere av bevæpning opplever ikke å bli hørt. Vi ser imidlertid at utvalget har analysert bevæpningsspørsmålet bredt. Likevel vil nok et flertall av operative politimanskaper fortsatt ønske seg permanent bevæpning. Vi mener dette skyldes fokus på risiko og sikkerhet og en opplevelse av økte krav til effektivitet i oppdragsløsningen.

Konklusjon

Det er lite ved utviklingen i risiko og kriminalitet som har nødvendiggjort bevæpning av politiet. Politiet har lett tilgang til våpen, og har gjennomgående god responsevne. Modus for terror de senere år tilsier imidlertid at politiet må ha skytevåpen lett tilgjengelig.

Vi er enig med utvalgets konklusjon om at spørsmålet om bevæpning ikke er et instrumentelt spørsmål for politiet alene. Balansen mellom effektivitet og legalitet forutsetter folkevalgte som evner å se helheten, og som kan innta helhetlige perspektiver om politiets samfunnsrolle. Øst pd støtter på denne bakgrunn utvalgets anbefaling om et fortsatt ubevæpnet politi.

Elektrosjokkvåpen utprøves.

Utvalget forslår å teste ut elektrosjokkvåpen i to politidistrikter. Vi støtter forslaget, men mener at utprøvingen bør skje i flere politidistrikter. Dette vil gi et bedre sammenligningsgrunnlag og et mer representativt utvalg.

Politiet mangler et maktmiddel mellom pepperspray/batong og skytevåpen. Antallet bevæpnede oppdrag overfor psykisk syke øker. Selv om utvalget drøfter ulike årsaker til dette, er det en kjensgjerning at politiet oftere vurderer at det er behov for å håndtere slike oppdrag bevæpnet.

Pepperspray kan ha dårlig effekt og bruk av skytevåpen kan være uforholdsmessig. Kniv er imidlertid et farlig våpen, og det kan være nødvendig å sette vedkommende ut av spill. I dag har politiet stort sett bare skytevåpen som kan sette en person ut av spill på avstand over 1-2 meter. Elektrosjokkvåpen er mer egnet fordi det påfører mindre skade og er mindre dødelig.

Fordi elektrosjokkvåpenet dekker et tomrom mellom maktmidler kan det bli flere hendelser med elektrosjokkvåpen enn avfyrte skudd. Vi kjenner til hendelser hvor politiet burde vært bevæpnet, men hvor det ikke forelå informasjon i forkant som tilsa dette. Tilsvarende kjenner vi hendelser hvor politiet kunne eller burde ha skutt, men unnlot å gjøre det. Vi mener elektrosjokkvåpen bør bæres på kroppen for å kunne gi den beste effekten. Fordi teleskopbatong kun er tillatt brukt mot armer og bein, og derved ikke representerer et dødelig våpen, bør elektrosjokkvåpen anses som et trinn høyere i maktpyramiden. Det er registrert flere tilfeller med hjertestans og dødsfall etter bruk av elektrosjokkvåpen i blant annet USA. Av denne grunn bør bruken av elektrosjokkvåpenet reguleres i forhold til farepotensialet det representerer.

Konklusjon

Politiet har behov for et maktmiddel som bæres på kropp og som dekker et behov mellom pepper-spray/batong og skytevåpen. Elektrosjokkvåpen er effektiv på avstand og langt mindre dødelig enn skytevåpen. Det er egnet i mange situasjoner, også overfor utagerende rusede og/eller psykisk syke mennesker. Elektrosjokkvåpenet reduserer restrisikoen ved uforutsette angrep til et minimum.

Øst politidistrikt støtter forslaget om utprøving av elektrosjokkvåpen under et tydelig regulert regime. Vi anmoder om at utprøving finner sted i flere politidistrikter.

Politiets operative kapasitet styrkes, økning i antall responderende politipatruljer.

Forebygging, etterforskning og etterretning skal prioriteres høyere. Vi vet ikke hvilke konsekvenser dette kan få for operativ kapasitet og responderende politipatruljer i vårt distrikt. Vi får jevnlig bekymringsmeldinger om lav patruljekapasitet, og det er ikke sjelden at alvorlige oppdrag må vente. Når utvalget påpeker at politiets operative kapasitet bør styrkes, så vet vi ikke om dette er mulig innenfor dagens ressursramme. Vi finner det også krevende å trekke ut én av mange sentrale oppgaver, og vurdere denne ensidig i forhold til ressurser.

Konklusjon

Øst politidistrikt mener at metode for måling av responsevne bør videreutvikles og skape incentiver for å styrke politiets operative kapasitet.

Registrere bruk av makt, med offentliggjøring av talldata

Øst politidistrikt støtter utvalgets forslag om å registrere bruk av makt, men med noen merknader.

Politiledere mangler virkemidler for å avdekke uønsket adferd eller hendelseshåndtering som ikke er så alvorlig at det innleveres klage eller anmeldelse på politiet. Samtidig er bruk av skjønn nødvendig i politiets oppdragsløsning. Derved står politiledere overfor en utfordring når de skal følge opp sine medarbeidere gjennom veiledning eller korreksjon. Gode rutiner for registrering av politiets bruk av makt, kan gi grunnlag for god læringsdialog om oppdragsløsningen og bedre oppfølging.

En registreringsordning må imidlertid utformes slik at dataene ikke kan feiltolkes. Gråsoner i politiets oppdragsløsning vanskeliggjør koding og inndeling i presise kategorier.

Vi vil derfor ikke anbefale at politiets bruk av makt offentliggjøres som statistikk, men heller som kommentarer i årsrapporter. Spesialenheten for politisaker utgir årlig rapport med vurderinger av politiets maktbruk. Spesialenheten bruker fortrinnsvis kvalitativ metode. Spesialenhetens erfaring over tid vurderes å gi et riktigere bilde, enn statistikker. Tilsvarende bør gjelde for politiets analyser av maktbruk. Som eksempel kan nevnes at den svært store økningen i politiets bevæpnede oppdrag de siste 10 årene er blitt registrert uten at dataene er brukt til grundigere undersøkelser for å finne årsaken. Vi mener at registrering av makt bør avgrenses til de skadelige maktmidlene eller hvor det har oppstått skade.

Bruk av håndjern eller fysisk makt i form av muskelstyrke/politiqrep under pågripelse:

Vi anbefaler at registrering av fysisk makt under pågripelse, samt bruk av håndjern, avgrenses til skade som krever legetilsyn /- behandling. Bruk av slik makt kan gi merker på kropp, uten at dette er skade.

Håndjern brukes regelmessig, og det kan være krevende å få noe fornuftig ut av disse data dersom det innføres krav om registrering. Det foreligger etter hva vi vet ikke empiri som kan brukes i analyse av statistiske data for håndjern. For å skape oppslutning om rapporteringsrutinene, må statistikken gi relevante svar.

Bruk av skytevåpen, elektrosjokkvåpen, pepperspray og teleskopbatong - bør registreres.

For disse maktmidlene er det nødvendig med troverdige data for å kunne følge med på utviklingen. Vi tror rapportering på disse maktmidlene vil få tilslutning blant menneskene.

Rapporteringen bør følges opp med erfaringsamtale mellom leder og medarbeider. Øst politidistrikt gjennomfører slike samtaler når det har blitt truet med skytevåpen. Formålet er ikke kontroll av enkeltmedarbeidere, men mot fag- og metodeutvikling, etikk- og legalitetsvurderinger.

På halvannet år har Øst politidistrikt avdekket flere gjentatte feil som at vi sikter for lenge på den ofte liggende pågrepne, og utsetter både den pågrepne og kollegene for fare. Ingen av de tilfellene har vært så alvorlige at de har blitt oversendt til spesialenheten. Erfaringsamtaler bør på tilsvarende måte gjennomføres etter bruk av pepperspray, teleskopbatong og elektrosjokkvåpen.

Konklusjon

Øst politidistrikt støtter forslaget om å registrere bruken av de potensielt mest smertefulle og skadelige maktmidlene men ikke håndjern og bruk av fysisk makt som ikke har medført skade.

Data må ha høy kvalitet dersom de skal presenteres for offentligheten. Vi anbefaler at data fra registreringen offentliggjøres i årsrapporter med en kvalitativ tilnærming. Dette kan gi bedre grunnlag for å forklare og forstå utviklingen i bruken av maktmidler. Det vises til Spesialenhetens og Sivilombudets årsrapporter som eksempler.

Erfaringsamtaler bør gjennomføres der politiets håndtering ikke er anmeldt til Spesialenheten eller framstår som åpenbart kritikkverdig og hvor arbeidsgiver må sanksjonere.

Systematisk evaluering etter at politiet har benyttet skytevåpen i tjeneste.

Når skudd har vært *avfyrt*, varsles Spesialenheten for politisaker. Mens spesialenheten ivaretar tilsyn og kontroll med politiets maktbruk, skal politiets egen evaluering ha fokus på erfaringslæring. Skillet mellom *Spesialenhetens etterforskning* og *politiets evaluering*, må være tydelig og komme i rekkefølge. Spesialenhetens og arbeidsgivers utgangspunkt og formål er ulike.

Systematisk evaluering forutsetter at både metodikk og analyseverktøy er innrettet for mest mulig ensartet praksis i politidistriktene.

Konklusjon

Øst politidistrikt støtter utvalgets anbefaling om systematisk evaluering, basert på en enhetlig og standardisert metode.

Kunnskap og ferdigheter i håndteringen av psykisk ustabile personer.

Ettersom mange av politiets oppdrag omfatter varianter av "psykiatri" eller psykiatrilignende tilfeller, er det nødvendig å styrke kompetansen og bedre rutinene og samspillet med pårørende og helsevesenet.

Erfaringer fra andre land bør gjennomgås, og tiltak bør vurderes og eventuelt tilpasses situasjonen i Norge. Det gjelder forhold som kompetanse, kvalitet i meldingsmottak, dialog med den sykes familie og helsevesenet. Formålet er økt sikkerhet, redusert maktbruk og bedre ivaretagelse av den syke.

System og rutiner for innrapportering av vold og trusler mot tjenesteperson.

Utvalgets viser til behovet for bedre HMS rutiner, herunder registrering og koding av vold og trusler.

Hva gjelder håndtering av alvorlige trusler og voldshendelser, så må håndtering tilpasses hver enkelt situasjon. Å telle trusler eller voldshendelser kan bli misvisende. Det er forskjell på å stikke seg på en nålespiss, og å bli stukket ned med kniv. Variasjonene må fanges opp i en ny HMS rutine.

For fag- og metodeutviklingens del er det ønskelig å trekke lærdom ut av hendelser. Øst politidistrikt bruker debrief og fagsamtale som metode. Ved større og alvorlige hendelser gjennomfører vi en organisert gjennomgang med mannskapene. I forhold til den tilbakeholdne tradisjonen, er det viktig med god rapportering slik at politiledere får et grunnlag å veilede medarbeiderne ut i fra.

Konklusjon

Vi er enig i at både system og rutiner for rapportering av vold og trusler må videreutvikles etter en ensartet standard som politiet kan bruke i HMS-arbeidet.

Permanent bevæpning på hovedflyplassen

Flyplasser er erfaringsmessig attraktive mål for terrorister fordi mange av terroristens mål kan oppnås i en og samme handling. Det er mange mennesker samlet på et begrenset område, flyplassene ligger ofte langt unna byene, terroristen får demonstrert gjennomføringsevne, og får kanskje også satt et samfunnskritisk objekt ut av spill. Det er et mål for terroristen å demonstrere statens manglende evne til å sikre borgerne, og objektet.

Siden 1981 har det vært ca. 25 terrorangrep rettet mot flyplasser, hvorav 10 i Europa. Modus har gått fra bombeangrep til kombinerte angrep med bomber og skytevåpen. Det er fem land som har en politistyrke som i hovedsak er ubevæpnet, hvorav Norge er ett av dem. På flyplassene er det kun Island foruten Norge, som har et ubevæpnet politi.

Gardermoen flyplass har hatt en sterk økning i passasjertrafikken, fra ca. 15 millioner passasjerer ved åpning i 1998, til forventet ca. 28 millioner i inneværende år. Den sterke trafikkveksten har resultert i flere utvidelser. Det arbeider ca. 13 000 ansatte på flyplassen. Prognosene tilsier sterk vekst og utvidelser også de neste årene. Et terrorangrep mot flyplassen antas å ville ha store samfunnsmessige konsekvenser og ettervirkninger.

Flyplasser er gjennomgående godt sikret, fra sikkerhetskontrollen og videre. Sikkerhetskontrollen tar sikte på å avdekke våpen, sprengstoff og væsker, som kan benyttes som våpen eller sprengstoff. I forkant av sikkerhetskontrollen, er det ingen spesielle sikringstiltak. I travle perioder kan området foran sikkerhetskontrollen være fullt av passasjerer.

Flyplasser lokalisert langt fra byer og andre patruljeeenheter

Hovedflyplassen skiller seg fra andre trafikknutepunkter ved at den ligger langt unna politienheter. Umiddelbar bistand er ikke sannsynlig. For å håndtere en alvorlig hendelse på hovedflyplassen, må man derfor unngå at de få politifolkene som kan respondere raskt, blir satt ut av spill.

Hensynet til rask respons og mannskapenes sikkerhet, vil ikke bli ivaretatt gjennom utvalgets forslag om depoter. Depoter medfører våpentekniske, sikkerhetsmessige og administrative utfordringer. De må også godkjennes av luftfartsmyndighetene, som vi vet er kritisk til en slik ordning.

Størrelsen og avstandene på flyplassen, samt dens komplekse bygningsmessige løsninger, kan i seg selv bidra til å hemme politiets responsevne og forsinke akutt inngripen.

Alternative løsninger – våpendepoter

Det er flere forhold som taler mot en depotløsning. Løsningen forutsetter flere våpendepoter med mange våpen per depot. Alternativt må depotene fylles og tømmes for hver vaktavløsning. Dette er i så fall en sikkerhetsmessig, logistikkmessig og administrativ utfordring, og faren for å miste oversikten over våpnene er reell. Dersom mannskapene først må løpe til et våpendepot, så blir det ineffektivt å løpe til ulike depoter for å hente ulike våpen.

Responstiden for å uskadeliggjøre en terrorist er svært viktig. På Atatürk flyplassen har vi fått opplyst at de fleste som døde ble drept innen 90 sekunder, inntil politiet uskadeliggjorde gjernings- mennene.

Vi har vurdert om elektrosjokkvåpen kunne være et egnet alternativ, men på grunn av begrenset rekkevidde (kun noen få meter) er ikke dette et alternativ å møte terroristens tyngre våpen med.

Målforskyvning

Terrorhendelser er krevende å avdekke, og avskrekking bør - i motsetning til utvalgets tilnærming - vektlegges. Utvalget problematiserer at terroristene kan velge et annet mål.

Viktige samfunnsobjekter må være så godt sikret at det ikke er noe poeng i å prøve seg. Selv om målforskyvning kan bli en realitet, så må det ikke være for mange sårbarheter i det samme objektet.

Flyplassen er et viktig objekt og krever derfor særlig sikring. Det er samfunnsfunksjonen og ikke passasjerenes sikkerhet som vektlegges i en slik vurdering. Målforskyvning kan ikke være et premiss i spørsmålet om permanent bevæpning på Gardermoen. Luftfart og flyplasser er permanente mål for terror, og sikkerhetstiltakene må ta høyde for dette.

Konklusjon

Hovedflyplassen er et samfunnskritisk objekt og et attraktivt mål for terrorister. Det vil være begrenset mulighet for umiddelbar bistand, og dette taler for permanent bevæpning av politiet på Gardermoen. Erfaring fra andre land viser hvor viktig det er med rask respons fra væpnet politiet. Våpendepoter gir ikke nødvendig beredskap, men skaper i stedet nye sikkerhetsmessige og administrative utfordringer.

Krav om bevæpningsbeslutning for det enkelte oppdrag ved fremtidig midlertidig bevæpning, skal praktiseres.

Utvalget viser til erfaringer i forbindelse med den midlertidige bevæpningen hvor operasjonsledere og innsatsledere opplevde manglende kontroll i gråsonepoppdrag. - *Der man tidligere «tok en fot i bakken» og tenkte seg om, ble flere oppdrag med midlertidig bevæpning løst raskt – også de med våpen. [...] Jeg tror det er færre som kommuniserer at de har tatt frem eller truet med våpenet.*

Vi har ikke kjennskap til at tilsvarende situasjoner i Øst politidistrikt, men det kan likevel ha skjedd. Vi forstår at mannskapene kan oppleve opprettholdelsen av krav om bevæpningsordre som kunstig. Ønsket om tilbakeholdenhet tilsier imidlertid at man bør legge til rette for *styring og kontroll*, også i perioder med midlertidig bevæpning. Formålet med den midlertidige bevæpningen i 14 måneders

perioden 2014-2015, var ikke rask inngripen i situasjoner - men politimannskapenes sikkerhet. Politiet var da utpekt som legitime mål for terror, og kniv og skytevåpen var blitt brukt i hendelser i andre land.

Konklusjon

Av hensyn til kontroll, styring, sammenligning og statistikk, kan det være formålstjenlig at oppdrag som operasjonsleder eller innsatsleder mener ville ha vært "bevæpnet oppdrag" i normalsituasjonen, også nedtegnes og kodes som det i PO. Den taktiske tilnærmingen opprettholdes derved som normalt.

Utvalget anbefaler at de sentrale kriteriene for bruk av skytevåpen nedfelles i politiloven.

Utvalget anbefaler at de sentrale kriteriene for bruk av skytevåpen nedfelles i politiloven. Dette mener utvalget vil styrke våpeninstruksens rettslige forankring, og gi økt demokratisk kontroll med hvilke maktmidler politiet skal ha adgang, til og når.

Øst politidistrikt er enig at kriteriene for bruk av skytevåpen nedfelles i politiloven. Eventuelle detaljer om bruken bør nedfelles på instruks eller forskriftsnivå.

Med hilsen

Jon Steven Hasseldal
politimester